

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

10. září 2019*

„Kasační opravný prostředek – Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vůči Íránské islámské republice – Náhrada újmy, která navrhovatelce údajně vznikla v důsledku zařazení jejího jména na seznam osob a subjektů, na které se vztahuje zmrazení finančních prostředků a hospodářských zdrojů – Žaloba na náhradu újmy – Podmínky vzniku mimosmluvní odpovědnosti Evropské unie – Pojem ‚dostatečně závažné porušení normy unijního práva‘ – Posouzení – Pojem ‚vlastněná nebo ovládaná společnost‘ – Povinnost uvést odůvodnění“

Ve věci C-123/18 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 13. února 2018,

HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH, se sídlem v Hamburku (Německo), zastoupená M. Schlingmannem, Rechtsanwalt,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

příčemž dalšími účastnicemi řízení jsou:

Rada Evropské unie, zastoupená J.-P. Hixem a M. Bishopem, jako zmocněnci,

žalovaná v prvním stupni,

Evropská komise, zastoupená původně R. Tricotem, M. Kellerbauerem a C. Zadrou, poté R. Tricotem, C. Hödlmayrem a C. Zadrou, jako zmocněnci,

vedlejší účastnice v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, R. Silva de Lapuerta, místopředsedkyně, J.-C. Bonichot, A. Prechal a M. Vilaras, předsedové senátů, A. Rosas (zpravodaj), E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský, L. Bay Larsen, C. G. Fernlund, P. G. Xuereb a N. J. Piçarra, soudci,

generální advokát: G. Pitruzzella,

vedoucí soudní kanceláře: K. Malacek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 26. listopadu 2018,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 5. března 2019,

* Jednací jazyk: němčina.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Společnost HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH (dále jen „společnost HTTS“) se v rámci kasačního opravného prostředku domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 13. prosince 2017, HTTS v. Rada (T-692/15, dále jen „napadený rozsudek“, EU:T:2017:890), kterým Tribunál zamítl její žalobu znějící na náhradu újmy, která jí údajně vznikla z toho důvodu, že její jméno bylo uvedeno jednak v příloze V nařízení Rady (ES) č. 423/2007 ze dne 19. dubna 2007 o omezujících opatřeních vůči Íránu (Úř. věst. 2007, L 103, s. 1), a to na základě prováděcího nařízení Rady (EU) č. 668/2010 ze dne 26. července 2010, kterým se provádí čl. 7 odst. 2 nařízení (ES) č. 423/2007 o omezujících opatřeních vůči Íránu (Úř. věst. 2010, L 195, s. 25), a jednak v příloze VIII nařízení Rady (EU) č. 961/2010 ze dne 25. října 2010 o omezujících opatřeních vůči Íránu a zrušení nařízení č. 423/2007 (Úř. věst. 2010, L 281, s. 1), a to na základě tohoto nařízení č. 961/2010.

Právní rámec

- 2 Kapitola IV nařízení č. 961/2010, nadepsaná „Zmrazení finančních prostředků a hospodářských zdrojů“ obsahuje článek 16, který v odstavci 2 stanoví:

„Zmrazují se veškeré finanční prostředky a hospodářské zdroje, které patří osobám, subjektům a orgánům uvedeným v příloze VIII nebo které jsou jimi vlastněny, drženy či ovládány. Příloha VIII obsahuje seznam fyzických a právnických osob, subjektů a orgánů, které nejsou uvedeny v příloze VII a které byly v souladu s čl. 20 odst. 1 písm. b) rozhodnutí [Rady 2010/413/SZBP ze dne 26. července 2010 o omezujících opatřeních vůči Íránu a o zrušení společného postoje 2007/140/SZBP (Úř. věst. 2010, L 195, s. 39)] označeny jako:

- a) osoby, subjekty či orgány spojené s íránskými jadernými činnostmi, jež by mohly ohrozit nešíření, nebo s vývojem nosičů jaderných zbraní Íránem nebo tyto činnosti podporující [osoby, subjekty či orgány podílející se na íránských jaderných činnostech, jež by mohly ohrozit nešíření, nebo na vývoji nosičů jaderných zbraní Íránem nebo s těmito činnostmi či vývojem přímo spojené nebo je podporující], a to i prostřednictvím pořízování zakázaného zboží a technologií, nebo jako osoby, subjekty či orgány, které jsou vlastněny nebo ovládány uvedenými osobami, subjekty či orgány, a to i nedovolenými prostředky, nebo které jednají jejich jménem nebo na jejich příkaz;

[...]

- d) právnické osoby, subjekty či orgány, které jsou vlastněny nebo ovládány společností Islamic Republic of Iran Shipping Lines (IRISL).

[...]“

Okolnosti předcházející sporu

- 3 Skutečnosti předcházející sporu byly popsány v bodech 1 až 10 napadeného rozsudku takto:

„1 [HTTS] je společností založenou podle německého práva v březnu 2009 panem N. Batenim, který je jejím jediným společníkem a jednatelem. HTTS vykonává činnosti zástupce rejdařské společnosti a technické správy plavidel.

- 2 Projednávaná věc je součástí omezujících opatření zavedených za účelem vytvoření tlaku na Íránskou islámskou republiku, aby ukončila jaderné činnosti představující riziko šíření a vývoj nosičů jaderných zbraní (dále jen „šíření jaderných zbraní“). Konkrétně je součástí věcí souvisejících s opatřeními, která byla přijata proti rejdařské společnosti [IRISL], jakož i proti fyzickým či právníckým osobám údajně spojeným s touto společností, mezi kterými je podle Rady Evropské unie také HTTS a další dvě rejdařské společnosti, Hafize Darya Shipping Lines (dále jen „HDSL“) a Safiran Pyam Darya Shipping Lines (dále jen „SAPID“).
- 3 Poprvé bylo jméno společnosti HTTS zařazeno na seznamy osob, subjektů a orgánů, na něž se vztahují omezující opatření, v příloze V nařízení [č. 423/2007] dne 26. července 2010, kdy vstoupilo v platnost prováděcí nařízení [č. 668/2010]. Toto zařazení na seznam nebylo předmětem žaloby na neplatnost. Naopak zařazení jména společnosti HTTS na seznamy osob, subjektů a orgánů, na něž se vztahují omezující opatření, v příloze VIII nařízení [č. 961/2010], k němuž došlo několik měsíců po přijetí tohoto nařízení, bylo napadeno společností HTTS a následně zrušeno Tribunálem, který rozhodl, že zařazení na seznamy nebylo dostatečně odůvodněné (viz bod 5 níže).
- 4 V nařízení č. 668/2010 bylo jako důvod zařazení společnosti HTTS na seznamy uvedeno v podstatě to, že tato společnost „jedná jménem společnosti HDSL v Evropě“. V nařízení č. 961/2010 bylo jako důvod uvedeno, že společnost „je ovládaná společností IRISL nebo jedná na její účet“.
- 5 Rozsudkem ze dne 7. prosince 2011, HTTS v. Rada (T-562/10, EU:T:2011:716), zrušil Tribunál nařízení č. 961/2010 v rozsahu, v němž se týká dotčené společnosti, avšak s účinkem od 7. února 2012, a to s cílem umožnit případně Radě, aby v mezidobí doplnila odůvodnění nového zařazení společnosti HTTS na seznamy. V tomto ohledu tedy Tribunál vzal v úvahu to, že by zrušení nařízení č. 961/2010 s okamžitým účinkem mohlo způsobit vážné a nenapravitelné ohrožení účinnosti omezujících opatření přijatých tímto nařízením proti Íránské islámské republice, neboť „nelze vyloučit, že pokud jde o věc samou, může se uložení omezujících opatření žalobkyni nakonec ukázat jako odůvodněné“ (rozsudek ze dne 7. prosince 2011, HTTS v. Rada, T-562/10, EU:T:2011:716, body 41 a 42).
- 6 Po vydání rozsudku ze dne 7. prosince 2011, HTTS v. Rada (T-562/10, EU:T:2011:716) bylo jméno žalobkyně několikrát zařazeno Radou na seznamy, pokaždé bylo zařazení napadeno a následně vždy zrušeno Tribunálem, a to v rozsudcích ze dne 12. června 2013, HTTS v. Rada (T-128/12 a T-182/12, nezveřejněný, EU:T:2013:312), a ze dne 18. září 2015, HTTS a Bateni v. Rada (T-45/14, nezveřejněný, EU:T:2015:650).
- 7 Kromě toho je na tomto místě třeba připomenout, že rozsudkem ze dne 16. září 2013, Islamic Republic of Iran Shipping Lines a další v. Rada (T-489/10, EU:T:2013:453) Tribunál rovněž zrušil zařazení společnosti IRISL a dalších rejdařských společností včetně společností HDSL a SAPID na seznamy, které se jich týkaly, protože skutečnosti uváděné Radou neodůvodňovaly zařazení společnosti IRISL na seznamy a následně nemohly ani odůvodnit přijetí a zachování omezujících opatření proti ostatním rejdařským společnostem, které byly zařazeny na seznamy z důvodu jejich propojení se společností IRISL.
- 8 Podáním ze dne 23. července 2015 zaslala žalobkyně Radě žádost o náhradu újmy, kterou údajně utrpěla v souvislosti s původním i následujícím zařazením na seznamy osob spojených s činností společnosti IRISL.
- 9 V této žádosti o náhradu újmy tvrdila žalobkyně, že má právo na náhradu majetkové i nemajetkové újmy, kterou údajně utrpěla nejen z důvodu zařazení podle nařízení č. 668/2010 a č. 961/2010, které jsou předmětem projednávaného sporu, ale také z důvodu pozdějších zařazení a znovuzařazení (viz bod 6 níže [výše]). Celková částka hmotné újmy uváděná v žádosti byla 11 928 939 eur a částka nemajetkové újmy pak 250 000 eur, a to za období mezi 26. červencem 2010 a 18. zářím 2015.

10 Dopisem ze dne 16. října 2015 Rada tuto žádost zamítla.“

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

- 4 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 25. listopadu 2015 podala společnost HTTS žalobu, kterou se domáhala, aby byla Radě uložena povinnost zaplatit žalobkyni náhradu majetkové a nemajetkové újmy ve výši 2 516 221,50 eura způsobené v důsledku zařazení jejího jména na seznamy uvedené v příloze V nařízení č. 423/2007 a v příloze VIII nařízení č. 961/2010 (dále jen „sporné seznamy“).
- 5 Podáním došlým kanceláři Tribunálu dne 5. dubna 2016 podala Evropská komise návrh na vstup do řízení jako vedlejší účastnice na podporu návrhových žádání Rady. Předseda sedmého senátu Tribunálu tomuto návrhu vyhověl dne 13. května 2016.
- 6 Společnost HTTS uplatnila v žalobě dva žalobní důvody – první vycházel z porušení povinnosti uvést odůvodnění a druhý z porušení hmotněprávních podmínek pro zařazení jejího jména na sporné seznamy.
- 7 Pokud jde o druhý žalobní důvod, kterým se Tribunál zabýval v první řadě, tento soud v bodech 44 až 46 napadeného rozsudku předně uvedl, že omezující opatření, jehož předmětem může být nestátní subjekt, není samo o sobě autonomním aktem Rady, který by měl povahu trestní či správní sankce přijaté proti tomuto subjektu, nýbrž nezbytným opatřením ve smyslu čl. 215 odst. 2 SFEU, které má Evropské unii umožnit, aby postupně dosáhla konkrétního výsledku, o nějž usiluje v rámci mezinárodních vztahů, přičemž v projednávaném případě jde o cíl ukončit činnost šíření jaderných zbraní Íránskou islámskou republikou, a že podle ustálené judikatury platí, že v souladu s cíli vnější činnosti Unie, které jsou uvedené v článku 21 SEU, je širší cíl zachování míru a mezinárodní bezpečnosti takové povahy, že zdůvodňuje i významné negativní následky pro určité hospodářské subjekty vyplývající z rozhodnutí provádějících akty přijaté Uníí s cílem dosažení tohoto základního cíle.
- 8 V bodě 47 napadeného rozsudku Tribunál dále zaprvé konstatoval, že zásah do obchodní činnosti společnosti HTTS, který je důsledkem zmrazení jejích finančních prostředků, nelze automaticky považovat za důvod vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie a že ke vzniku této odpovědnosti je nutné, aby unijní soud určil, že existuje závažné a neomluvitelné pochybení anebo zjevně nesprávné posouzení na straně dotčeného orgánu, které se týká existence údajných vazeb mezi společnostmi HTTS a ostatními dotčenými společnostmi, jako je zejména společnost IRISL.
- 9 Zadruhé v bodě 48 napadeného rozsudku Tribunál upřesnil, že pokud případně dojde ke zrušení jednoho či více aktů Rady, na jejichž základě měla vzniknout újma, které se dovolává společnost HTTS, není to nevyvratitelný důkaz dostatečně závažného porušení na straně Rady umožňujícího konstatovat *ipso jure* odpovědnost Unie.
- 10 V bodech 49 až 51 napadeného rozsudku Tribunál zatřetí uvedl, že pokud může žalobkyně doložit rozsah a význam škody pomocí skutečností nastalých po vzniku škody, žalovaný orgán musí mít v souladu se zásadou kontradiktornosti možnost dovolávat se na svou obranu všech relevantních skutečností, které nastaly před podáním žaloby podle článku 268 SFEU k unijnímu soudu. Taková možnost je obzvláště odůvodněná v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP), která se řídí pravidly a postupy, které mají mimo jiné zohlednit vývoj skutkové i právní situace, která je předmětem mezinárodní činnosti Unie. Tribunál měl v této souvislosti za to, že pokud by důkazy předložené dotčeným orgánem, které pocházejí z doby před podáním žaloby na náhradu škody, byly v rámci této žaloby považovány za neúčinné, představovalo by to vážnou překážku účinnému výkonu pravomocí unijních orgánů při přijímání opatření spočívajících ve zmrazení finančních prostředků v rámci SZBP.

- 11 V bodě 52 napadeného rozsudku Tribunál dodal, že v rozsudku ze dne 7. prosince 2011, HTTS v. Rada (T-562/10, EU:T:2011:716), nedošlo ke zrušení nařízení č. 961/2010 s okamžitým účinkem, jelikož nebylo možné „vyloučit, že pokud jde o věc samou, může se uložení omezujících opatření žalobkyni nakonec ukázat jako odůvodněné“.
- 12 S ohledem na tyto úvahy Tribunál dospěl k závěru, že nelze pominout relevantní důvody a důkazy, kterých se Rada dovolává na svou obranu za účelem prokázání, že nebyla splněna podmínka pro založení mimosmluvní odpovědnosti Unie týkající se existence dostatečně závažného porušení normy unijního práva.
- 13 V rámci posuzování relevantních okolností za účelem zjištění, zda lze zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy považovat za závažné a neomluvitelné pochybení anebo zjevně nesprávné posouzení na straně Rady, pokud jde o povahu vazeb mezi společností HTTS a ostatními iránskými rejdařskými společnostmi, Tribunál v bodech 55 až 60 napadeného rozsudku konstatoval, že pojem společnosti „vlastněné či ovládané jiným subjektem“ se vztahuje na situaci, v níž je fyzická či právnická osoba zapojená do činnosti šíření jaderných zbraní dotčeného státu schopna ovlivnit obchodní rozhodnutí společnosti, s níž má obchodní vztahy, a to i v případě neexistence právního vztahu, vlastnictví nebo kapitálové účasti mezi oběma ekonomickými subjekty. Tribunál v tomto ohledu připomněl judikaturu, podle níž musí být postavení „vlastněného nebo ovládaného“ subjektu posouzeno případ od případu, zejména v závislosti na rozsahu vlastnictví a intenzitě dotčeného ovládaní. Tribunál měl v daném případě za to, že důkazy, kterých se dovolává Rada, zejména okolnost, že ředitel společnosti HTTS předtím vykonával funkci právního ředitele společnosti IRISL a že společnost HTTS má stejnou adresu jako IRISL Europe GmbH, představují soubor dostatečně přesných a soudržných nepřímých důkazů, které umožňují učinit závěr, že je přinejmenším pravděpodobné, že společnost HTTS je ovládaná společností IRISL nebo jedná na její účet. Tribunál tedy rozhodl, že se Rada při přijímání opatření zmrazení finančních prostředků v dané věci nedopustila závažného a neomluvitelného pochybení anebo zjevně nesprávného posouzení, pokud jde o rozsah obchodních vztahů společnosti HTTS se společností IRISL.
- 14 Pokud jde nakonec o údajně nedostatečné odůvodnění zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy v návaznosti na zrušení aktů, kterými byla na seznamy zařazena jména společností IRISL, HDSL a SAPID, rozsudkem ze dne 16. září 2013, Islamic Republic of Iran Shipping Lines a další v. Rada (T-489/10, EU:T:2013:453), Tribunál v bodech 62 a 63 napadeného rozsudku rozhodl, že uvedené zrušení samo o sobě nepostačuje k prokázání toho, že zařazení společnosti HTTS na sporné seznamy bylo stiženo dostatečně závažnou protiprávností, která může založit mimosmluvní odpovědnost Unie. Tribunál dále konstatoval, že zařazení společnosti HTTS na sporné seznamy se zásadně zakládá na zprávě výboru pro sankce Rady bezpečnosti OSN, v níž je uvedeno, že se společnost IRISL dopustila trojího jasného porušení zbrojního embarga zavedeného rezolucí Rady bezpečnosti č. 1747 (2007) ze dne 24. března 2007. Tribunál přitom s ohledem na závěry uvedené v této zprávě konstatoval, že závěr, že IRISL byla zapojena do šíření jaderných zbraní Íránské islámské republiky, nemůže být považován za zjevně nesprávný.
- 15 S ohledem na tyto úvahy Tribunál druhý žalobní důvod zamítl.
- 16 V rámci posuzování prvního žalobního důvodu Tribunál odmítl argument žalobkyně týkající se nedostatku odůvodnění zařazení jejího jména do přílohy VIII nařízení č. 961/2010. V bodě 88 napadeného rozsudku předně citoval z rozsudku ze dne 11. července 2007, Sison v. Rada (T-47/03, nezveřejněný, EU:T:2007:207, bod 238), a připomněl, že nedostatečné odůvodnění aktu v zásadě nezakládá odpovědnost Unie.
- 17 V bodech 89 a 90 napadeného rozsudku Tribunál dále v podstatě konstatoval, že vzhledem k tomu, že Rada může prokazovat legalitu svého jednání všemi skutečnostmi, které nastaly do okamžiku podání žaloby na náhradu škody, odůvodnění zařazení společnosti HTTS na sporné seznamy je třeba vykládat s ohledem na odůvodnění, které Rada uvedla ve svém rozhodnutí 2012/35/SZBP ze dne 23. ledna 2012,

kterým se mění rozhodnutí 2010/413/SZBP o omezujících opatřeních vůči Íránu (Úř. věst. 2012, L 19, s. 22), v němž bylo zařazení jména žalobkyně na seznam připojený k rozhodnutí 2010/413 zachováno. Doplňující odůvodnění, které uvedla Rada v rozhodnutí 2012/35, podle Tribunálu žalobkyni umožnilo, aby pochopila důvody, proč bylo její jméno zařazeno na sporné seznamy.

- 18 S ohledem na tyto úvahy Tribunál první žalobní důvod zamítl, a v důsledku toho zamítl žalobu společnosti HTTS v plném rozsahu.

Návrhová žádání účastnic řízení před Soudním dvorem

- 19 Společnost HTTS navrhuje, aby Soudní dvůr:

- napadený rozsudek zrušil;
- uložil Radě povinnost nahradit majetkovou a nemajetkovou újmu ve výši 2 516 221,50 eura, která vznikla v důsledku toho, že jméno žalobkyně bylo zařazeno na sporné seznamy, a zaplatit úroky z prodlení vypočtené na základě procentní sazby stanovené Evropskou centrální bankou (ECB) pro její hlavní refinanční operace zvýšené o dva procentní body od 17. října 2015 do úplného zaplacení náhrady újmy, a
- uložit Radě náhradu nákladů řízení.

- 20 Rada navrhuje, aby Soudní dvůr:

- kasační opravný prostředek zamítl;
- podpůrně vrátil věc Tribunálu k rozhodnutí;
- podpůrně zamítl žalobu a
- uložil navrhovatelce náhradu nákladů řízení.

- 21 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

- kasační opravný prostředek zamítl v plném rozsahu,
- podpůrně, v případě zrušení napadeného rozsudku zamítl žalobu a
- uložil společnosti HTTS náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

- 22 Navrhovatelka uplatňuje na podporu kasačního opravného prostředku čtyři důvody.

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 23 Společnost HTTS namítá, že se Tribunál zejména v bodech 49 a 50 napadeného rozsudku dopustil nesprávného právního posouzení, když konstatoval, že se Rada může za účelem prokázání toho, že se nedopustila dostatečně závažného porušení normy unijního práva zakládajícího mimosmluvní

odpovědnost Unie, dovolávat informací a poznatků, které neměla k dispozici ke dni zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy. Podle navrhovatelky totiž měl Tribunál při rozhodování o tom, zda by běžně obezřetná a s řádnou péčí postupující správa jednala na základě dostupných poznatků stejně, jako jednala v daném případě Rada, vycházet ze stavu ke dni přijetí předmětných omezujících opatření.

- 24 Společnost HTTS dodává, že odlišný přístup nemohou odůvodnit ani zvláštní rysy činnosti a cílů Unie v rámci SZBP. Vzhledem k tomu, že orgány jsou povinny dodržovat zásady právního státu a základní práva, i v této oblasti může jejich jednání vést ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie.
- 25 Společnost HTTS Tribunálu kromě toho vytýká, že nevzal do úvahy rozsudek ze dne 30. května 2017, *Safa Nicu Sepahan v. Rada* (C-45/15 P, EU:C:2017:402), který dokládá opodstatněnost jejích argumentů. Soudní dvůr totiž v tomto rozsudku rozhodl, že Rada nemůže napravit porušení povinnosti předložit v případě zpochybnění informace a důkazy odůvodňující přijetí omezujících opatření vůči fyzické nebo právnické osobě, tím, že o několik let později předloží nové důkazy.
- 26 Navrhovatelka nakonec tvrdí, že Tribunál měl rovněž zohlednit tvrzení Rady uplatněná v řízení o věcech, v nichž byl vydán rozsudek ze dne 12. června 2013, *HTTS v. Rada* (T-128/12 a T-182/12, nezveřejněný, EU:T:2013:312), ze kterého vyplývá, že tento orgán neměl na začátku roku 2012 k dispozici informace, kterých se dovolává na svou obranu v rámci žaloby před Tribunálem, aby prokázal, že není splněna první podmínka vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie.
- 27 Rada naproti tomu uvádí, že Tribunál správně konstatoval, že jelikož lze žalobu na náhradu škody podat ve lhůtě pěti let ode dne, kdy nastala skutečnost, na níž se tvrzená škoda zakládá, dotčený orgán se na svou obranu může v uvedené lhůtě dovolávat všech skutečností, které nastaly před podáním žaloby, aby prokázal, že se nedopustil dostatečně závažného porušení normy unijního práva, stejně tak jako žalobkyně může doložit rozsah a význam škody na základě důkazních prostředků pocházejících z doby po vzniku škody.
- 28 Opačný názor by podle tohoto orgánu vedl k vážnému narušení účinného výkonu pravomocí v oblasti SZBP, které mají unijní orgány při přijímání nezbytných omezujících opatření na podporu uplatňování této politiky.
- 29 Pokud jde o argument společnosti HTTS, že Tribunál údajně porušil zásady právního státu, Rada namítá, že unijní soudy mohou – dodržují-li tyto zásady – zohlednit specifické okolnosti vycházející z toho, že tato opatření byla přijata za účelem provedení rozhodnutí SZBP, jak Tribunál konstatoval v bodě 50 napadeného rozsudku.
- 30 Co se nakonec týče argumentu, který se společnost HTTS pokouší vyvodit z rozsudku ze dne 30. května 2017, *Safa Nicu Sepahan v. Rada* (C-45/15 P, EU:C:2017:402), z tohoto rozsudku podle Rady nevyplývá, že Tribunál nemůže při posuzování existence dostatečně závažného porušení normy unijního práva zohlednit okolnosti, které nastaly po přijetí rozhodnutí o zařazení dotyčného subjektu na seznam. Rada zejména tvrdí, že pokud osoba, na kterou se vztahují omezující opatření, jednala takovým způsobem, že jsou tato opatření odůvodněná, nárok na náhradu škody by jí neměl být přiznán, i když předmětné skutkové okolnosti ještě nebyly orgánu v okamžiku přijetí uvedených opatření známy, a že tato opatření byla zrušena právě z tohoto důvodu. Podle Rady je to odůvodněné tím spíše, že předmětné skutkové okolnosti byly osobě, na kterou se omezující opatření vztahují, známy nebo jí měly být známy.
- 31 Komise se v podstatě ztotožňuje s argumenty Rady o dodržování zásady rovnosti zbraní, podle nichž se tento orgán může dovolávat skutečností, které nastaly po zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy. Pokud jde zejména o výklad rozsudku ze dne 30. května 2017, *Safa Nicu Sepahan v. Rada* (C-45/15 P, EU:C:2017:402), Komise dodává, že poukaz společnosti HTTS na bod 40 tohoto rozsudku

není správný, jelikož Soudní dvůr se v tomto bodě nezabýval tím, jaký okamžik je relevantní pro posuzování opodstatněnosti žaloby na náhradu škody, nýbrž tím, zda v daném případě došlo k dostatečně závažnému porušení normy unijního práva.

Závěry Soudního dvora

- 32 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že vznik mimosmluvní odpovědnosti Unie je vázán na splnění souboru podmínek, kterými jsou dostatečně závažné porušení právní normy, jejímž cílem je přiznat práva jednotlivcům, skutečná existence škody a příčinné souvislosti mezi porušením povinnosti ze strany původce jednání a škodou způsobenou poškozeným osobám (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. července 2003, Komise v. Fresh Marine, C-472/00 P, EU:C:2003:399, bod 25; ze dne 19. dubna 2012, Artegoda v. Komise, C-221/10 P, EU:C:2012:216, bod 80 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 13. prosince 2018, Evropská unie v. Kendrion, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, bod 117).
- 33 Pokud jde konkrétně o první z těchto podmínek – přičemž v rámci posuzovaného kasačního opravného prostředku jde pouze o ni – Soudní dvůr uvedl, že k dostatečně závažnému porušení normy unijního práva, jejímž cílem je přiznat práva jednotlivcům, dojde, překročí-li dotýčný orgán zjevně a závažným způsobem meze, kterými je ohraničena jeho posuzovací pravomoc, přičemž skutečnostmi, ke kterým je třeba v tomto ohledu přihlídnout, jsou zejména složitost situací, které bylo třeba vyřešit, stupeň jasnosti a přesnosti porušené normy, jakož i rozsah prostoru pro uvážení, který tato norma unijnímu orgánu ponechává [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 19. dubna 2007, Holcim (Deutschland) v. Komise, C-282/05 P, EU:C:2007:226, bod 50, a ze dne 30. května 2017, Safa Nicu Sepahan v. Rada, C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 30].
- 34 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že požadavek dostatečně závažného porušení normy unijního práva vyplývá – jak uvedl generální advokát v bodě 20 svého stanoviska – z nutnosti vyvážit ochranu jednotlivců před protiprávním jednáním orgánů na straně jedné a prostor pro uvážení, který musí být přiznán těmto orgánům, aby nebyla paralyzována jejich činnost, na straně druhé. Toto vyvažování je o to důležitější v oblasti omezujících opatření, v níž se Rada, pokud jde o dostupnost informací, často potýká s obtížemi, v jejichž důsledku je posuzování, k němuž musí přistoupit, obzvláště náročné.
- 35 Právě s ohledem na tyto úvahy je třeba přezkoumat, zda se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když zejména v bodech 49 a 50 napadeného rozsudku rozhodl, že se Rada může za účelem prokázání toho, že se nedopustila dostatečně závažného porušení normy unijního práva zakládajícího mimosmluvní odpovědnost Unie, dovolávat všech relevantních skutečností, které nastaly před podáním žaloby na náhradu škody. Konkrétně je třeba ověřit, zda se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, pokud Radě v této souvislosti umožnil, aby se dovolávala poznatků, které nezohlednila při zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy.
- 36 Jak vyplývá z judikatury citované v bodě 32 tohoto rozsudku, má-li být splněna první podmínka vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie, je nutné, aby zaprvé došlo k porušení normy unijního práva, jejímž cílem je přiznat práva jednotlivcům, a aby zadruhé bylo toto porušení dostatečně závažné.
- 37 Pokud jde o první aspekt této podmínky, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že legalita napadeného aktu se musí v rámci žaloby na neplatnost posuzovat podle skutkových a právních okolností existujících k datu, kdy byl akt přijat (rozsudky ze dne 18. července 2013, Schindler Holding a další v. Komise, C-501/11 P, EU:C:2013:522, bod 31 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 3. září 2015, Inuit Tapiriit Kanatami a další v. Komise, C-398/13 P, EU:C:2015:535, bod 22 a citovaná judikatura).
- 38 Z požadavků soudržnosti, které tvoří základ systému opravných prostředků podle Smlouvy o FEU, přitom plyne, že metodika posuzování legality aktu nebo jednání unijního orgánu se neliší v závislosti na druhu žaloby.

- 39 Protiprávnost aktu nebo jednání, která může založit mimosmluvní odpovědnost Unie, se tedy musí i v rámci žaloby na náhradu škody posuzovat podle skutkových a právních okolností existujících v okamžiku přijetí uvedeného aktu nebo v okamžiku předmětného jednání.
- 40 Tento závěr nezpochybňuje ustálená judikatura, kterou Tribunál v podstatě připomněl v bodě 42 napadeného rozsudku a z níž vyplývá, že žaloba na náhradu škody je samostatným procesním prostředkem, který má v rámci systému procesních prostředků specifickou funkci a jehož využití je vázáno na podmínky, které jsou koncipovány s ohledem na jeho zvláštní účel (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. března 2004, Veřejný ochránce práv v. Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, bod 59 a citovaná judikatura). Touto samostatností totiž není dotčena skutečnost, že při posuzování opodstatněnosti takové žaloby je na unijním soudu, aby přezkoumal legalitu jednání unijního orgánu nebo instituce, který škodu způsobil (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. března 2004, Veřejný ochránce práv v. Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, body 60 a 61).
- 41 Vzhledem k tomu, že nařízení č. 961/2010 bylo zrušeno rozsudkem Tribunálu ze dne 7. prosince 2011, HTTS v. Rada (T-562/10, EU:T:2011:716), který nebyl ve lhůtě napaden kasačním opravným prostředkem, a proto zakládá překážku věci pravomocně rozsouzené, je třeba konstatovat, že ve vztahu k tomuto nařízení je již první aspekt první podmínky vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie splněn [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. června 2006, P & O European Ferries (Vizcaya) a Diputación Foral de Vizcaya v. Komise, C-442/03 P a C-471/03 P, EU:C:2006:356, body 41 až 45].
- 42 Pokud jde o druhý aspekt první podmínky vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie, z judikatury citované v bodě 33 tohoto rozsudku rovněž vyplývá, že ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie může dojít pouze tehdy, překročí-li dotýčný orgán zjevně a závažným způsobem meze, kterými je ohraničena jeho posuzovací pravomoc. Z této judikatury kromě toho vyplývá, že při posuzování toho, zda je porušení normy unijního práva dostatečně závažné, unijní soud zohledňuje zejména složitost situací, které bylo třeba vyřešit, obtížnost použití nebo výkladu právních předpisů a zvláště pak prostor pro uvážení, který má původce zpochybněného jednání.
- 43 Mimosmluvní odpovědnost Unie tedy může vzniknout pouze tehdy, je-li zjištěno pochybení, kterého by se za obdobných okolností nedopustila běžně obezřetná a s řádnou péčí postupující správa.
- 44 Je třeba konstatovat, že všechna kritéria vyjmenovaná v bodě 42 tohoto rozsudku, která je třeba zohlednit při posuzování dostatečně závažného porušení normy unijního práva, se vztahují k datu, kdy dotýčný orgán přijal předmětné rozhodnutí nebo kdy přistoupil k předmětnému jednání.
- 45 Za těchto podmínek je třeba uvést, že míra závažnosti porušení normy unijního práva, jehož se dopustil dotýčný orgán, kterou vyžaduje judikatura, je s tímto porušením ze své podstaty spjata, a proto ji nelze posuzovat k jinému okamžiku než k okamžiku, kdy došlo k uvedenému porušení.
- 46 Z toho vyplývá, že dostatečně závažné porušení normy unijního práva je nutno posuzovat podle okolností, za kterých dotýčný orgán jednal k tomuto konkrétnímu datu.
- 47 Z výše uvedeného rovněž vyplývá, že orgán může zpochybňovat takového dostatečně závažné porušení pouze na základě poznatků, které zohlednil při přijímání dotčeného aktu.
- 48 Nakonec je třeba zdůraznit, že kdyby se orgán mohl za účelem prokázání toho, že se nedopustil dostatečně závažného porušení normy unijního práva zakládajícího mimosmluvní odpovědnost Unie, dovolávat všech relevantních poznatků, které nebyly zohledněny při přijetí dotčeného rozhodnutí, výsledek řízení o žalobě na náhradu škody by se mohl lišit v závislosti na datu podání této žaloby. Náhrada škody vzniklé v důsledku jednání unijních orgánů by totiž v této souvislosti závisela na tom, zda by v průběhu pětiletého období, kdy lze podle čl. 46 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie podat žalobu na náhradu škody, mohl orgán, který přijal předmětné rozhodnutí, odůvodnit své jednání nějakou skutečností, která nebyla zohledněna při přijímání tohoto rozhodnutí.

- 49 V tomto ohledu je však třeba zdůraznit, že toto není účel lhůty uvedené v tomto ustanovení. Podle ustálené judikatury má tato lhůta zajistit ochranu práv poškozené osoby, která musí mít dostatek času, aby mohla shromáždit patřičné informace za účelem případného podání žaloby, a vyloučit možnost poškozené osoby neomezeně odkládat uplatnění nároku na náhradu škody (rozsudek ze dne 8. listopadu 2012, *Evropaiki Dynamiki v. Komise*, C-469/11 P, EU:C:2012:705, body 33 a 53, jakož i citovaná judikatura).
- 50 Ochrana práv poškozené osoby, která musí mít dostatek času, aby mohla shromáždit patřičné informace za účelem případného podání žaloby, by však mohla být ohrožena, kdyby plynutí času poté, co dotýčný orgán přijal předmětné rozhodnutí nebo přistoupil k danému jednání, mohlo ztížit prokázání toho, že se tento orgán dopustil dostatečně závažného porušení normy unijního práva.
- 51 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba dospět k závěru, že pokud Tribunál v bodech 49 a 50 napadeného rozsudku v podstatě rozhodl, že se Rada může za účelem prokázání toho, že se nedopustila dostatečně závažného porušení normy unijního práva zakládajícího mimosmluvní odpovědnost Unie, dovolávat všech relevantních poznatků, které nebyly zohledněny při zařazování jména společnosti HTTS na sporné seznamy, dopustil se nesprávného právního posouzení.
- 52 Na rozdíl od toho, co tvrdí Rada, tento závěr nelze zpochybnit zvláštnostmi SZBP.
- 53 Jak totiž uvedl generální advokát v bodě 23 svého stanoviska, Soudní dvůr již v této oblasti podmínky vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie připomenuté v bodě 32 tohoto rozsudku uplatnil (rozsudek ze dne 30. května 2017, *Safa Nicu Sepahan v. Rada*, C-45/15 P, EU:C:2017:402). Z judikatury citované v bodě 33 tohoto rozsudku dále vyplývá, že při posuzování jednání Rady za účelem zjištění, zda se dopustila dostatečně závažného porušení normy unijního práva, se zohledňuje složitost situací, které bylo třeba vyřešit, a obtížnost použití nebo výkladu norem unijního práva v této oblasti, které tento orgán uplatnil při přijímání dotčeného aktu.
- 54 Uvedený závěr kromě toho nezpochybňuje ani argument Rady, že jelikož lze žalobu na náhradu škody podat ve lhůtě pěti let ode dne, kdy nastala skutečnost, na níž se tvrzená škoda zakládá, žalobkyně může doložit rozsah a význam škody na základě důkazních prostředků pocházejících z doby po vzniku škody.
- 55 V tomto ohledu je třeba uvést, že výraz „dostatečně závažné porušení“ a výraz „škoda“ jsou dva odlišné pojmy, které se liší i z časového hlediska, takže je nelze zaměňovat. Jak totiž vyplývá z bodů 33 až 50 tohoto rozsudku, pojem „dostatečně závažné porušení“ je pojmem statickým, který je ukotven v okamžiku přijetí předmětného protiprávního aktu nebo v okamžiku předmětného protiprávního jednání, kdežto pojem „škoda“ je naproti tomu pojmem z povahy věci dynamickým, jelikož škoda se může projevit až poté, co orgán přijal protiprávní akt nebo přistoupil k protiprávnímu jednání, a její rozsah se může v průběhu času vyvíjet.
- 56 Z toho vyplývá, že prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku je třeba vyhovět.

Ke druhému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 57 V rámci druhého důvodu kasačního opravného prostředku společnost HTTS nesouhlasí s tím, že ji Tribunál kvalifikoval jako společnost „vlastněnou nebo ovládanou“ společností IRISL.

- 58 Společnost HTTS předně namítá, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 56 napadeného rozsudku konstatoval, že při zjišťování, zda byla společnost HTTS „vlastněna nebo ovládána“ společností IRISL, nelze brát do úvahy vlastnické vztahy mezi těmito dvěma společnostmi. Nařízení č. 423/2007 a č. 961/2010 kromě toho neumožňují, aby byl na seznam zařazen subjekt, který pouze jednal jménem společnosti IRISL.
- 59 Co se dále týče poznatků, z nichž Rada vycházela a které jsou vyjmenovány v bodě 59 napadeného rozsudku, společnost HTTS uvádí, že nemohou prokázat, že byla „vlastněna nebo ovládána“ společností IRISL. Společnost HTTS dále uvádí, že Rada tyto poznatky v době, kdy přistoupila k zařazení jejího jména na sporné seznamy, neměla k dispozici. V tomto ohledu připomíná, že Tribunál v rozsudku ze dne 6. září 2013, *Bateni v. Rada* (T-42/12 a T-181/12, nezveřejněný, EU:T:2013:409), konstatoval, že poznatky, které měla Rada k dispozici při přijímání aktů napadených v této věci, neobsahují žádné informace o povaze údajného ovládání ze strany společnosti IRISL nebo o činnostech společnosti HTTS vykonávaných jménem společnosti IRISL.
- 60 Společnost HTTS nakonec zdůrazňuje, že ačkoliv Tribunál považoval za legitimní, aby se Rada mohla dovolávat určitých skutečností na svou obranu, skutečnosti, kterých se tato společnost dovolávala v neprospěch Rady, jako například zrušení zařazení jmen společností IRISL, SAPID a HDSL na seznamy, zohledněny nebyly.
- 61 Rada naproti tomu uvádí, že Tribunál v bodě 56 napadeného rozsudku nerozhodl, že by vlastnické vztahy nehrály při posuzování vlastnictví nebo ovládání společnosti žádnou roli, nýbrž pouze konstatoval, že rozhodujícím kritériem je v tomto ohledu možnost vykonávat určitý vliv.
- 62 Co se týče nepřímých důkazů, z nichž Tribunál vycházel v bodě 59 napadeného rozsudku, Rada namítá, že na základě těchto nepřímých důkazů jako celku lze doložit závěr, že se nedopustila závažného a neomluvitelného pochybení anebo zjevně nesprávného posouzení, pokud jde o rozsah obchodních vztahů společností HTTS a IRISL. Cílem argumentů, které navrhovatelka vznesla v tomto směru, je pak podle Rady v každém případě zpochybnit, jakým způsobem Tribunál posoudil důkazy, které měl k dispozici. Tyto argumenty jsou tedy v rámci kasačního opravného prostředku nepřipustné.
- 63 Rada kromě toho uvádí, že rozsudek ze dne 6. září 2013, *Bateni v. Rada* (T-42/12 a T-181/12, nezveřejněný, EU:T:2013:409), není v souvislostech posuzované věci relevantní, jelikož tento rozsudek se týkal žaloby na neplatnost, jejímž předmětem nebylo zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy.
- 64 Rada nakonec tvrdí, že v rozsudku ze dne 17. února 2017, *Islamic Republic of Iran Shipping Lines a další v. Rada* (T-14/14 a T-87/14, EU:T:2017:102), Tribunál potvrdil legalitu zařazení jmen společností IRISL, HDSL a SAPID na seznamy. Rada v každém případě připomíná, že zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy nepředstavuje dostatečně závažné porušení normy unijního práva, jelikož ve zprávě výboru pro sankce Rady bezpečnosti OSN bylo konstatováno, že se společnost IRISL dopustila tří zjevných porušení zbrojního embarga zavedeného rezolucí uvedené Rady bezpečnosti č. 1747 (2007).
- 65 Komise se s argumenty Rady ztotožňuje. Co se týče nesprávného právního posouzení souvisejícího s kritériem uplatňovaným při zjišťování, v jakých situacích určitou společnost ovládá nebo vlastní jiný právní subjekt, Komise tvrdí, že mezi jednáním subjektu, který je ovládán určitou společností, a jednáním jménem této společnosti není žádný zásadní obsahový rozdíl, jelikož v obou situacích dochází k ovládání nebo alespoň k výkonu určitého vlivu.

Závěry Soudního dvora

- 66 Druhý důvod kasačního opravného prostředku se dělí na dvě části.

- 67 V rámci první výtky první části tohoto důvodu kasačního opravného prostředku společnost HTTS v podstatě namítá, že Tribunál nesprávně rozhodl, že při posuzování toho, zda je žalobkyně společností „vlastněnou nebo ovládanou“ společností IRISL, nemusí být zohledněny vlastnické vztahy.
- 68 Článek 16 odst. 2 písm. d) nařízení č. 961/2010 stanoví, že se zmrazují finanční prostředky a hospodářské zdroje, které patří osobám, subjektům a orgánům, na které se nevztahují relevantní rezoluce Rady bezpečnosti a které byly „v souladu s čl. 20 odst. 1 písm. b) rozhodnutí [...] 2010/413[...] označeny jako právnické osoby, subjekty či orgány, které jsou vlastněny nebo ovládány společností [IRISL]“.
- 69 Použití výrazů „vlastněny“ a „ovládány“ v nařízení č. 961/2010 odpovídá skutečnosti, že Radě musí být umožněno přijmout účinná opatření vůči všem osobám, subjektům a orgánům spojeným se společnostmi zapojenými do šíření jaderných zbraní. Z toho vyplývá, že vlastnictví nebo ovládání může být přímé nebo nepřímé. Kdyby totiž měla být tato vazba dána pouze za situace přímého vlastnění nebo ovládání uvedených osob, opatření by bylo možné obcházet mnoha způsoby smluvního nebo faktického ovládání, které by společnosti umožňovaly vykonávat nad jinými subjekty stejně tak rozsáhlý vliv jako v případě vlastnictví nebo přímého ovládání.
- 70 Pojem „vlastněná nebo ovládaná společnost“, jak Tribunál připomněl v bodě 55 napadeného rozsudku, tedy nemá v oblasti omezujících opatření stejný význam, jaký má obvykle v právu obchodních společností, pokud jde o určení obchodní odpovědnosti společnosti, která se z právního hlediska nachází ve stavu, kdy jsou její rozhodnutí ovládána jiným obchodním subjektem.
- 71 Tribunál v bodě 56 napadeného rozsudku rozhodl, že při posuzování legality omezujícího opatření se tento pojem ve skutečnosti vztahuje na situaci, v níž je fyzická či právnická osoba zapojená do šíření jaderných zbraní schopna ovlivnit obchodní rozhodnutí jiné osoby, s níž má obchodní vztahy, a to i v případě neexistence právního vztahu, vlastnictví nebo kapitálové účasti mezi těmito hospodářskými subjekty.
- 72 Je přitom třeba konstatovat, že výtku, kterou navrhovatelka vznesla vůči tomuto bodu napadeného rozsudku, vychází z jeho nesprávného výkladu.
- 73 Jak zdůraznil generální advokát v bodě 39 svého stanoviska, z uvedeného bodu nevyplývá, že Tribunál nezohlednil případný právní vztah, vlastnictví nebo kapitálovou účast mezi společnostmi HTTS a IRISL; plyne z něj pouze to, že neexistence takového vztahu nepostačuje k tomu, aby bylo vyloučeno, že má dotyčná společnost postavení „vlastněného nebo ovládaného“ subjektu.
- 74 Tribunál jinými slovy konstatoval, že i když právní vztah, vlastnictví nebo kapitálová účast ve společnosti může v některých případech znamenat možnost ovlivňovat rozhodnutí vlastněného nebo ovládaného subjektu, není podmínkou *sine qua non* výkonu takového vlivu.
- 75 S ohledem na výše uvedené je třeba konstatovat, že pokud Tribunál rozhodl, že společnost lze považovat za „vlastněnou nebo ovládanou jiným subjektem“, nachází-li se takový subjekt v postavení, v němž je schopen ovlivňovat rozhodnutí dotčené společnosti, a to i v případě, že mezi těmito dvěma hospodářskými subjekty neexistuje žádný právní vztah, vlastnictví nebo kapitálová účast, nedopustil se nesprávného právního posouzení.
- 76 První výtku první části druhého důvodu kasačního opravného prostředku je tedy nutno zamítnout jako neopodstatněnou.
- 77 Pokud jde o druhou výtku první části druhého důvodu kasačního opravného prostředku, podle níž na základě nařízení č. 423/2007 a č. 961/2010 nelze na seznam zařadit společnost, která pouze jedná „jménem“ společnosti IRISL, je třeba konstatovat, že je pravda, že v čl. 16 odst. 2 písm. d) nařízení

č. 961/2010 není výslovně zmíněno jednání jménem jiné společnosti. Pro účely přijetí takových opatření, jaká přijala Rada ve vztahu ke společnosti HTTS, je však nutné považovat jednání určité entity ovládané osobou nebo subjektem a jednání jménem takové osoby nebo subjektu za rovnocenné.

- 78 Tento závěr předně podporuje analýza cíle tohoto ustanovení, které má – jak bylo připomenuto v bodě 69 tohoto rozsudku – umožnit Radě přijmout účinná opatření vůči osobám zapojeným do šíření jaderných zbraní a zabránit tomu, aby se taková opatření obcházel.
- 79 Uvedený závěr dále potvrzuje i analýza kontextu čl. 16 odst. 2 písm. d) nařízení č. 961/2010. V tomto ohledu je třeba obdobně, jak učinila Komise, zdůraznit, že v čl. 16 odst. 2 písm. a) nařízení č. 961/2010 je situace, kdy je určitá entita ovládána osobou nebo subjektem nebo je takovou osobou či subjektem vlastněna, postavena na roveň situaci, kdy taková entita jedná podle pokynů nebo jménem určité osoby nebo subjektu.
- 80 Z toho plyne, že druhá výtka první části druhého důvodu kasačního opravného prostředku musí být zamítnuta jako neopodstatněná, a první část tohoto důvodu kasačního opravného prostředku tudíž musí být zamítnuta v plném rozsahu.
- 81 Co se týče druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku, je třeba nejprve posoudit výtku vycházející z toho, že Rada ke dni zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy nevěděla o nepřímých důkazech dokládajících postavení společnosti HTTS coby „společnosti vlastněné nebo ovládané“ společností IRISL, které jsou vyjmenovány v bodě 59 napadeného rozsudku.
- 82 Je přitom třeba připomenout, že jak vyplývá z bodu 46 tohoto rozsudku, dostatečně závažné porušení normy unijního práva, které může založit mimosmluvní odpovědnost Unie, je nutno posuzovat podle okolností, za kterých dotýčný orgán postupoval ke dni vytýkaného jednání nebo přijetí napadeného aktu.
- 83 Právě proto orgán nemůže – jak bylo rozhodnuto v bodě 47 tohoto rozsudku – zpochybňovat existenci takového dostatečně závažného porušení na základě poznatků, které nebyly zohledněny při přijímání dotčeného aktu, a to i kdyby se tento orgán domníval, že mohou vhodně doplnit odůvodnění uvedené v tomto aktu nebo přispět ke zdůvodnění jeho přijetí.
- 84 V tomto ohledu je třeba uvést, že Rada na jednání v odpovědi na otázku Soudního dvora potvrdila, že v okamžiku přijetí nařízení č. 668/2010 a č. 961/2010 neměla poznatky vyjmenované v bodě 59 napadeného rozsudku k dispozici, takže v době zkoumání předmětného spisu je neposuzovala.
- 85 Soudní dvůr již v bodě 51 tohoto rozsudku konstatoval, že pokud Tribunál rozhodl, že se Rada za účelem prokázání toho, že se nedopustila dostatečně závažného porušení normy unijního práva, která přiznává práva jednotlivcům, zakládajícího mimosmluvní odpovědnost Unie, může dovolávat skutečností, které nebyly zohledněny při přijímání dotčeného aktu, dopustil se nesprávného právního posouzení.
- 86 Z toho vyplývá, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení i v tom případě, kdy v bodě 60 napadeného rozsudku v podstatě rozhodl, že z poznatků, které Rada nezohlednila při zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy, vyplývá, že se uvedený orgán v rámci posuzování rozsahu obchodních vztahů společností HTTS a IRISL nedopustil dostatečně závažného porušení normy unijního práva.
- 87 Z toho plyne, že první výtce druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku je třeba vyhovět.

- 88 Pokud jde o výtky vycházející z toho, že na základě nepřímých důkazů, z nichž Rada vycházela a které jsou vyjmenovány v bodě 59 napadeného rozsudku, nelze doložit, že společnost byla „vlastněna nebo ovládána“ společností IRISL, a že Tribunál na základě uvedených nepřímých důkazů neposoudil rozsah vlastnictví a intenzitu ovládání, není třeba se jimi zabývat, jelikož v bodě 86 tohoto rozsudku bylo rozhodnuto, že pokud Tribunál vycházel z poznatků uvedených v bodě 59, které Rada nezohlednila při zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy, dopustil se nesprávného právního posouzení.
- 89 Druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku je tudíž nutno vyhovět.

Ke třetímu a čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 90 Třetí a čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku vycházejí z nesprávného právního posouzení, kterého se měl Tribunál dopustit tím, že rozhodl, že Rada neporušila povinnost odůvodnit zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy a že nedostatek odůvodnění aktu nemůže vést ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie.
- 91 Pokud jde o třetí důvod kasačního opravného prostředku, společnost HTTS namítá, že se Tribunál v bodě 86 napadeného rozsudku dopustil nesprávného právního posouzení, když vycházel z předpokladu, že se v projednávaném případě uplatní nařízení č. 668/2010, a že tudíž Rada neporušila povinnost odůvodnit zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy.
- 92 Podle společnosti HTTS se totiž toto nařízení stalo v důsledku nařízení č. 961/2010 obsoletním, přičemž posledně uvedené nařízení bylo zrušeno rozsudkem Tribunálu ze dne 7. prosince 2011, HTTS v. Rada (T-562/10, EU:T:2011:716), protože bylo stíženo vadou odůvodnění.
- 93 „Doplňující“ odůvodnění, které Tribunál citoval v bodech 89 a 90 napadeného rozsudku ke zdůvodnění zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy, je kromě toho založeno na skutečnostech, které nastaly nebo se kterými se Rada seznámila až po tomto zařazení, a nelze je proto z důvodů uvedených v rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku vzít do úvahy.
- 94 Co se týče čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku, Tribunál se podle společnosti HTTS dopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 88 napadeného rozsudku rozhodl, že porušení povinnosti uvést odůvodnění v zásadě nemůže založit mimosmluvní odpovědnost Unie. Navrhovatelka v tomto ohledu uvádí, že má-li být konstatováno, že jsou v řízení respektovány zásady právního státu, dodržení povinnosti uvést odůvodnění má stěžejní význam. Porušení této povinnosti je tudíž porušením práva na účinnou soudní ochranu. V oblasti omezujících opatření přijatých v rámci SZBP kromě toho povinnost uvést odůvodnění spočívá v tom, že Rada musí shromáždit informace a důkazy odůvodňující tato opatření, aby v případě zpochybnění mohla uvedené informace nebo důkazy předložit unijnímu soudu.
- 95 Rada a Komise navrhuje, aby byl třetí a čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku zamítnut.

Závěry Soudního dvora

- 96 Třetí a čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku spolu úzce souvisejí, a musí být proto posouzeny společně.

- 97 Nejprve je třeba konstatovat, že výtky týkající se bodů 89 a 90 napadeného rozsudku jsou neúčinné, jelikož jsou namířeny proti odůvodnění napadeného rozsudku, které Tribunál uvedl pouze pro doplnění.
- 98 Dále je třeba připomenout – jak Tribunál uvedl v bodech 84 a 85 napadeného rozsudku – že zařazení jména společnosti HTTS na seznamy provedené na základě nařízení č. 668/2010 a č. 961/2010 nebylo v těchto dvou nařízeních odůvodněno stejným způsobem a že v rozsudku ze dne 7. prosince 2011, HTTS v. Rada (T-562/10, EU:T:2011:716), Tribunál rozhodl, že protiprávní je pouze nařízení č. 961/2010.
- 99 Za těchto podmínek Tribunál v bodě 86 napadeného rozsudku mohl konstatovat, že ze zrušení nařízení č. 961/2010, k němuž došlo na základě rozsudku ze dne 7. prosince 2011, HTTS v. Rada (T-562/10, EU:T:2011:716), nelze dovozovat, že protiprávní je v důsledku vady odůvodnění i nařízení č. 668/2010.
- 100 Dále je třeba konstatovat, že jelikož navrhovatelka nezpochybnila legalitu nařízení č. 668/2010 žalobou na neplatnost, bylo na ní, aby jeho protiprávnost prokázala v rámci žaloby, která vedla k přijetí napadeného rozsudku. Aktům unijních orgánů totiž v zásadě svědčí presumpce legality, a tudíž zakládají právní účinky tak dlouho, dokud nejsou zrušeny svým autorem *ab initio*, zrušeny v rámci žaloby na neplatnost nebo prohlášeny za neplatné v návaznosti na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce nebo na námitku protiprávnosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2015, Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650, bod 52).
- 101 Za těchto podmínek nelze argument společnosti HTTS uvedený v bodech 91 a 92 tohoto rozsudku přijmout.
- 102 I kdyby navrhovatelka předložila důkazy, na jejichž základě by bylo možné konstatovat protiprávnost nařízení č. 668/2010 z důvodu nedostatku odůvodnění, dostatečně závažné porušení unijního práva zakládající mimosmluvní odpovědnost Unie by na základě výtek společnosti HTTS každopádně nebylo možné shledat.
- 103 Je totiž třeba uvést, že nedostatečné odůvodnění aktu zavádějícího omezující opatření samo o sobě nemůže založit mimosmluvní odpovědnost Unie (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. září 2003, Eurocoton a další v. Rada, C-76/01 P, EU:C:2003:511, bod 98 a citovaná judikatura).
- 104 Z toho vyplývá, že třetí a čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku je třeba zamítnout.
- 105 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba napadený rozsudek zrušit.

K vrácení věci Tribunálu

- 106 Článek 61 první pododstavec statutu Soudního dvora Evropské unie stanoví, že zruší-li Soudní dvůr rozhodnutí Tribunálu, může vydat sám konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje, nebo věc vrátit zpět Tribunálu k rozhodnutí.
- 107 Jak bylo v projednávaném případě konstatováno v rámci posuzování prvního a druhého důvodu kasačního opravného prostředku, Tribunál nesprávně právně posoudil první z podmínek vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie, které jsou připomenuty v bodě 32 tohoto rozsudku.
- 108 Kromě toho je třeba uvést, že jelikož Tribunál dovodil, že nedošlo k dostatečně závažnému porušení normy unijního práva, v bodě 92 napadeného rozsudku nepřistoupil ke zkoumání ostatních kumulativních podmínek vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. dubna 2007, Holcim (Deutschland) v. Komise, C-282/05 P, EU:C:2007:226, bod 57].

¹⁰⁹ Za těchto podmínek je třeba věc vrátit Tribunálu, aby mohl nejprve znovu posoudit případné dostatečně závažného porušení normy unijního práva zakládající mimosmluvní odpovědnost Unie, přičemž nebude zohledňovat poznatky, které Rada nevzala do úvahy při zařazení jména společnosti HTTS na sporné seznamy. Pokud zjistí, že k takovému porušení došlo, posoudí ostatní podmínky vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie, jak jsou připomenuty v bodě 32 tohoto rozsudku.

K nákladům řízení

¹¹⁰ Vzhledem k tomu, že se věc vrací Tribunálu, je třeba rozhodnout o nákladech řízení souvisejících s tímto řízením o kasačním opravném prostředku později.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Rozsudek Tribunálu Evropské unie ze dne 13. prosince 2017, HTTS v. Rada (T-692/15, EU:T:2017:890), se zrušuje.**
- 2) Věc se vrací Tribunálu Evropské unie.**
- 3) O nákladech řízení bude rozhodnuto později.**

Podpisy.